ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСЕ ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Администрација: Кнез Михаилова, 46/I. | Уредници: АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ | Београд, 1 новембра 1927. БРОЈ 19 — ГОДИНА VIII. | Власник за А. Ж. П. МИЛИЦА ДЕДИЈЕР | Излази 1 и 15 у месецу. — Годишња претплата 48 дин. За иностранство 60. — Примерак 2 динара.

VI Скупштина Народног Женског Савеза.

И ове године, на позив Народног Женског Савеза, сакупиле су се радне жене из целе наше земље да расветле своје појмове, да окрепе своје снаге и да манифестују пред целим нашим народом да је чврста и солидна основа Народног Женског Савеза — највеће женске организације у нашој земљи. После Бледске Скупштине, на којој се осетила најлепша хармонија воље, способности и међусобног поверења код наших жена, Н.Ж.С. је снажно коракнуо путем који води потпуном ослобођењу наше жене и осигурава јој учешће у целокупном јавном животу нашега народа.

Овогодишња скупштина била је цела посвећена васпитању и образовању наше омладине. Рад је у главном био подељен на четири дела, према природи школа, које припремају женску децу за разне позиве: основне школе, стручне школе, грађанске школе и гимназије. Вапредно добро обрађени реферати, који су били поверени најбољим нашим женским стручњацима, добри говорници и плодне дискусије, лали су могућности да све наше жене осете на који начин морамо утицати да се реши тешко питање школовања наше женске деце, које је данас у нашој земљи још потпуно нерегулисано. Наши стручни педагози и мајке сложиле су се потпуно у томе, да све школе морају бити тако уређене, да децу спремају за живот, да им пруже, поред знања, душевну храну и васпитање, како би се уздигао културни ниво целокупног нашег народа. Сарадња између дома и школе да ојача, а жене учлањене у Н.Ж.С. у овоме нарочито да помогну учитеље и професоре.

У главном можемо констатовати да Н.Ж.С. тражи да се наше школе уреде тако да деца обдарена могу несметано учити у гимназијама, које ће их припремати за даље студије на Универзитету. Али, нарочито је потребно организовати и остале школе тако да она деца, коју је потребно што пре оспособљавати за живот и зараду, добију своје стручно образовање у осталим школама, које се морају отварати у што већем броју. Односно учитељских школа, Н.Ж.С. ће радити на томе, да се наше учитељице припреме и за социалан рад на селу, и у томе смислу да се заокругли њихово стручно образовање. Од агилности и социалнога рада учитељица и учитеља на селима зависи много опште просвећивање нашег народа. Учитељи су прави сејачи културе, и с тога њиховој спреми, васпитању и образовању мора се посветити нарочита пажња.

Поред наставе, Н.Ж.С. ће утицати да се посвети већа пажња и општем образовању све школске деце. Болно је одјекнуо крик матера, што у нашој земљи, а нарочито у крајевима Србије, школска деца проводе по цео дан у страховито нехигиенским зградама, где трују своје нежно тело. Нарочито је интересантно то, што су зграде женских школа готово свуда много горе од зграда мушких школа! Да ли они, који управљају просветном политиком у нашој земљи мисле да ће бити здрави наш нараштај ако обрате већу пажњу на здравствене услове дечака, а пусте да се спречава нормалан развитак младих мајки? Нека они знају, да је жена и у нашој земљи већ свесна, и да дижe глас у одбрану целокупног нашег подмлатка.

У данашњем броју нашега листа доносимо све резолуције донете на Скупштини Савеза, да би упознали наше читатељке са резултатом скупштинског рада. У њима се у главном оцртава правац, који ће Н.Ж.С. заступати при доношењу нових законских одредаба за школовање наше деце.

Скупштини су присуствовали изасланици Министарства Просвете и Министарства Трговине, који не само да су пратили рад Скупштине, већ су узели и активног учешћа у раду, што је било од нарочите користи. Са великим задовољством истичемо, да је изасланик Министарства Трговине била жена — г-ђа Љубица Кнежевић, инспектор, велики пријатељ и сарадник Женског Покрета.

Сваке године ће Н. Ж. С. расправљати најважнија актуелна питања, од којих зависи консолидација нашег државног уређења. Овај велики форум жена ће казати своју реч, и тражиће да се та реч у нашој земљи чује и поштује. Наше жене су доказале да су схватиле, да само овако чврсто организоване могу учинити да се осигура сарадња жена у уређењу наше државе. Један од најинтересантнијих наших предлога за будући рад Н. Ж. С. је предлог г-це Алојзије Штеби, о организацији рада на заштити деце, који је у толико интересантнији од досадашњих предлога, што поред самога рада предвиђа и извор за приходе, који би тај рад омогућили и осигурали. Предлог је примљен са одушевљењем, и г-ци Штебијевој је стављен у дужност задатак, да га обради и предложи Управи ради спровођења. Надамо се да ће у овоме раду бити успеха.

Старој Управи је изгласано поверење свих присутних делегата, осим једног — Удружења Београдских Женских Лекара — које је свој глас издвојило, гласајући празним листићем.

Са задовољством можемо констатовати да је данас Народни Женски Савез способан за решавање и најтежих проблема нашег националног и социалног живота. Последње две скупштине дале су доказа, да су жене свесно и искрено створиле једну организацију, која за своје јачање није имала потребе да прави компромисе, већ је на идеји народног јединства а за слободу жене и спас породице уједињена у заједничком раду најпросвећеније наше жене.

Београд. **Милена Атанацковић.**

Политика, идеал модерној жени.

Потакнута повређивим и срдачним разговорима пригодом послиједњега свога боравка у пријестоници свом одаконшњу испуњам обећање драгим пријатељицама, које крећу нашу жену свијести о политичком идеалу и предајем „Женском Покрету“ мисли о политици као идеалу модерне жене.

Идеал политике је практични идеал и с тога увијек најмодернији.

Политика обујмље све и треба зато да је помажу сви, који разумију њено право значење. Особито још разумијевање поклања жена данашњице, модерна жена. Политика је идеал модерној жени, јер још омогућује да практички примјењује најсавршенију идеологију данашњега доба, то јест благостање свега народа и по њем читавога човјечанства.

Сви који желе добро народу, сматрају политику идеалом. Овакови су људи најпрактичнији идеалисте, особито ако су по звању политичари. Најбоље се политички дјелује, кад испговеда властита личност. Таковим се дјеловањем хвата права смјерница у политици. Истакнутим јој је представником жена, политичар.

Нови дух у политици развија данас жена.

Утврђено је, да је боли живот посвуда, гдје и жена дијели одговорност у народном животу. Познато је да је Аустралија данас земља са најнапреднијим житељством. Њеним представником у Савезу Народа је жена, Мис Ц. Мак Доналд.

У свима земљама, гдје жена дјелује својим правом гласа, очитује се особита њена значајка, која се састоји у потпуно несебезналом служењу народу. Ради тога идеала је женина политичка сарадња управо постулат данашњице.

И наш ће се народ изразити као јака и потпуна цјелина оним часом, кад свему свијету покаже да разумије потребу допунске сарадње свега житељства, које је звано да прими одговорност за напредак овога подручја и докаже му подијелиши сва политичка права и жени.

У овај час, кад се врши унификација народне свијести наше краљевине у парламентарну јединицу јединствене демократије, нека се у њу укључи и жена са пуним правом и дужности партијскога организовања у новој корпорацији. Свом симпатијом својом нека јој будућа политичка организација загарантује сарадњу на темељу политичких права, да први избори, што ће их ово подручје да дочека, окруне дјело уједињене демократије, те се и жена на темељу активнога и пасивнога права гласа изрази као директно одговорни припадник своје државе.

Овом ће крегьом Југославија да подигне читави Балкан на висину најнапреднијих јединица европских, у ред слободних народа, који ће да створе велику унију свију слободних народа свијета.

Тако је опће право гласа безузјетно средство и модерној жени и модерној држави, да спроводи политику као најузвишинији идеал.

Опажам уједно да су на свој начин развијали утјецај и помагали Југославији представници Женскога Покрета, које сам имала прилике да поздравим на збору жена, што се одржао крај Мадраса у Индији у јануару 1926. У кратком извјештају о жени у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, за који ме је позвао предсједник збора, Мрс. Дороткн Јинарајадаса, изразила сам мисао да се жени Југославенки, која се још непрекинуто бори за право гласа, помогне и омогући да заузме свој удио у политици своје земље и да тако учини живот у њој љепшим и задовољнијим.

Оваковим ће се идеалом политике подизати положај жене. У исти ће час порасти и вриједнота читавој земљи социално и морално. Интелект ће да се развије до најјачега ступња и свијест проширн до крајњих међа. А народ ће наш да развија отмјену генерацију здрава тијела и стваралачка ума, чиста срца и интуитивнога живота.

Замјетљив је пропуст што наша жена нема директни утјецај у државном газдинству. Многа тешкоћа и невоља испала би као кушња, многа криза само као вал еволуције, да је жена садиоништвовала као правни сарадник у државном дому и љупком кретњом својом прелијевала непрекинуто топлину душе, да одњише земљи својој чедо „нове цивилизације“.

Разумијевање наших мужева и жена ће да поспјеши остварење овога идеала код нас. А политика, која је идеал модерној жени, донеси свијету спасење, те ће да обасја свјетлом и срећну Југославију.

Загреб **Јелисава Вавра.**

Наши зборови.

Пошто за прошли број Ж. П. нисмо добили детаљне извештаје о свима зборовима, одржаним 9 октобра, то у овом броју доносимо из следећих места:

Загреб. — Дне 9-X-1927 одржала су загребачка женска друштва на иницијативу „Женског Покрета“ у Загребу велику скупштину за женско право гласа.

У Метропол-кину пред дупке пуном дворагом отворила је скупштину *г-ђа Даница Бедековић* и предложила за председницу *г-ђу проф. Миру Водваршка-Кочонду*. Скупштина овај предлог усваја per aclamacionem на што изабрана председница заузимље своје место и у кратком и лепом говору поздравља све присутне скупштинаре и излаже потребу борбе за женско право гласа.

„Колико је идеја једнакости мушкараца и жене и у нашем друштву ухватила дубоки корен види се најбоље на данашњој скупштини на коју сте ви сви дошли у тако великом броју. Предрасуде против жене, њеног рада и учешћа у политичком животу, трајале су скоро свагде до пред рат. Рат је најбоље доказао што жена може, видела се на делу њена једнакост с мушкарцем у вршењу дужности. Већина светских парламената отворила се и женама, само је код нас остало као и пре и ако је можда баш код нас за време овог рата жена највише поднела и показала своју једнакост с мушкарцем. Без жена су бирани преставници за конституанту, без нас је донет Устав. У Уставу је додуше набачено питање женског права гласа, али ништа више. Ми жене не смијемо допустити да питање женског права гласа остане и даље на мртвој тачци. Кад жене дру-

гих држава, које већ имају право гласа, нису с тим задовољне, већ траже и боре се и даље, како бисмо ми могле остати неактивне, кад немамо ни овог основног грађанског права. Жене не могу бити задовољне с тим, да само критикују рад наших државотвораца, већ морају и за себе захтевати потпуну сарадњу, дакле могућност потпуне одговорности за све догађаје, јер ће се наша држава само онда моћи хармонично развијати, ако се и жени даде прилика, да и она своје силе стави на расположење државе и њеног напретка*.

Друга говорница *г-ђа ђроф. Шариний* уз непрестано бучно повлађивање присутних износи, како се већ из јеврејске молитве види, каква је несрећна бити женом. Јеврејин моли у својој јутарњој молитви: Да си ми хваљен Боже, господару наш и свега света, који ме нисе учинио женом. Јеврејка, кад моли, испушта задње речи Јеврејинове молитве и замењује их речима: који си ме створио по својој вољи. Зашто је такова несрећа бити женом? Зато, јер су мушкарци заборавили, да су ово њихове мајке, заборавили су да су своје сопствене мајке сврстили у ред деце и лудака... Жена се ипак диже испод ига и настоји, да си осваја право место. Истина, има још жена, које немају смисла за ову борбу, остају инертно у свом досадашњем положају, али зар то с обзиром на људску природу није разумљива појава. Доста је мало сетити се историје, па да видимо, како су се мушкарци у много случајева управо борили да задрже свој ропски положај, који им је друштвени поредак био наметнуо. Сетимо се само пруских кметова и Штајнова законодавства. Кроз дуги период угњетавања изгуби се иницијатива и зато се потлачени обично сам и кад би могао не може ослободити услед овог чисто психичког закона, па ипак жене се ослобађају саме. Но није ли срамота, да ми баш будемо задња држава, која ће жени признати равноправност с мушкарцем? Док се и код нас не проведе једнакост сполова, нећемо се моћи бројати у слободне народе, јер — како каже Бебел — само је онај народ слободан, који је провео потпуну једнакост сполова.

Нек се мушкарци не боје да ће једнакост сполова довести до конкуренције, јер баш неједнакост сполова погодује конкуренцији. Данас жене, као мање праван, а често једнако способан, или и способнији члан људске заједнице, преставља за капиталисту згодно средство за израбљивање. Посао она врши једнако, или и боље него мушкарац, а благодарећи свом горем положају мора се споразумети и радити уз далеко нижу плату него мушкарац. У државама с једнаким правима ове конкуренције нестаје саме по себи, а и у законодаству је баш на предлог жена у тим државама проведено једнако хонорисање за једнаки рад. Као протутежу познатом аџуту, да мушкарац већ као ратник нужно мора имати и већа права у држави, истиче код жене материнство, које јој често намеће далеко веће дужности и доводи њен сопствени живот у погибељ не само у породу, већ она и умире у сваком свом детету, јер је дете део ње саме.

Г-ђа ђроф. Др. Смрекар, трећи говорник, истиче да је управо неугодно и срамотно данас, након што нам је и лепа литература, као и наука показала једнакост жене с мушкарцем бити принуђен образити се и побијати све оне лако и без основе набачене аргументе којима се мушкарци служе, да оспоре жени једнакост у правима. Да се докаже неоправданост женских захтева за изједначење позивало се на интелектуалну инфериорност, број црвених крвних телишца, но медицина је показала сасвим друге резултате и видело се, да је често женин сустав нежнији од сустава мушкарца, но да су њене интелектуалне способности исте, као и да нема разлике у црвеним крвним телешцима... Женина чуственост имала би такође бити запрека за изједначење жене с мушкарцем, но зар није чуствено подручје врело трајних снага, зар се живот израњује само на интелектуалној страни? Приговара се да жена нема утјецаја на културу, но зар велики споменици, који су подигли баш мушкарци жени у књижевности, не сведоче, да је баш жена у много случајева била анонимни подстрекивач, а често и иницијатор највећих и најлепших идеја. Свет није још изграђен и ми хоћемо, да сарађујемо на његовој изградњи и ако на други начин, са више алтруизма, са мање субјективног рачуна и калкила. Такав рад не може јавној стварн шкодити.

Жена не може бити и даље привезак, кој мушкарац док му је угодан и пријатан дрма, а кад га се засити, онда га без сваког обзира баца. Таковђ жена и не може донети трајне среће, јер за такову жену живот мора бити среће, иначе га она не може разумети, нит се у њему снаћи, а ми знамо, да живот не преставља два опречна пола од којих је један среће, а други несреће, живот је царство дужности. Хоћемо дужности, ал тражимо и права. Натоварити дужност, а не дати права, значи од човека учинити роба, а ми то нећемо. Господин је говор био често прекидан гласним одобравањем и пљескањем.

Својом појавом иначе симпатична *г-ђа Кумичић* унела је својим говором изузетно незгодно струјање, јер се удаљила од предмета о ком се на скупштини имало расправљати без сваког обзира на политичка уверења и на коју су биле позване и све политичке партије у циљу, да на скупштинама изашаљу говорнике, који ће образложити стајалиште односне партије према женском праву гласа.

Госпођа Кумичић у свом кратком и непрестано прекиданом говору истиче, како се њеног срца болно дојмило, што ниједна предговорница није истакла, да је она Хрватица, њој се то чинило, као да су оне овде гости на својој рођеној груди. Госпођа с тог истиче свој знак, који носи на прсима, а који показује, да је на скупштину дошла као хрватска жена. Вели да је жена сачувала национални карактер земље. За очување националног карактера Пољске, Ирске највише су допринеле Пољакиње, Иркиње. Тим, што ми исхемо, да будемо Хрватице не рушимо, Хрват неће бити Југословен, ми смо се 14 векова борили... (Из публике непрестано повиши на ствар, на ствар, председница звони, моли говорницу, а и следеће говорнике, да се држе предмета. Госпође из хрватског блока услед кривог схваћања ситуације протестирају...). Г-ђа Кумичић завршује и вели: Ја сам за то, да свака жена има право гласа као и мушкарац, јер кад може бити мати деце, онда мора имати и право да гласује, јер деца гласују на уста матере.

Говор *г-ђе Мајер*, а услед буке, која је настала, јер се госпођа такође удаљавала од предмета, слабо се могао разумети. Разабрало се само толико, да госпођа није за то, да се тражи право гласа док имамо 50% аналфабета, да се мора мислити на то да Хрватски народ у овој држави умире од глади.

Како је већ примећено на скупштину су биле позване све странке, да изашљу говорнике, који ће образложити стајалиште односне странке према женском праву гласа. Одазвале су се само радикалска странка, пучка странка и социалисти.

У име радикалне странке говори проф. Др. Грба. На жалост, његов је говор, као и говор осталих двају говорника, а услед оне деломично унесене психозе био стално прекидан.

Проф. Грба пре свега констатира, да се само онда може постићи опћа сагласност и неки успех на овој скупштини, ако сви говорници остане по страни остале проблеме, а узму у претрес само проблем ради ког је ова скупштина сазвана. Његова је задаћа, да изложи гледиште радикалне партије према женском праву гласа и то без сваког обзира на народност, с опћег човечанског гледишта. Већ 70-тих година превео је првак радикалне странке познату књигу Стуард Мила — О жени, — а предговор је написао С. Марковић. Сам овај факт већ упућује на интерес првака радикалне партије већ у ово доба за женско питање, односно њезину равноправност с мушкарцем, јер је Мил, као већ је познато у цитираној књизи с много ерудиције и љубави устао у заштиту женских права. Радикална је партија већ 1881 године у свој програм унела потпуну равноправност жене с мушкарцем. Не само радикална партија већ и остале су партије бар теоретски за женско право гласа. Не може се рећи, да право гласа тражи само интелектуалка, већ га тражи и радница, а и сељанка. Колико су ме пута питале сељакиње на политичким зборовима зашто оне немају права гласа и кад ће га добити. У наш је устав унесена могућност, да жене добију право гласа, а на женама је да својом чврстом организацијом то право дођу и постигну.

Проф. Др. Гргец захваљује одбору, да му је дана прилика, да изложи гледиште пучке странке према женском праву гласа. Пучка странка стоји на становишту потпуне једнакости мушкарца и жене. Борба за женска права јест борба за праведну, свету ствар. Не бити за женска права, значило би не бити хришћанин. Жена је једнакоправност заслужила и својим радом у прошлости, као и у садашњости.

Мушкарци, који позивом на своје ратно право траже супериорност над женом, сећају на Молткеа, који је говорио, да је мир ружан сан... Рат није циљ људског друштва, већ мир, живот уз мирно и срећно домаће огњиште.

Борба за женска права обухвата ће све жене у Југославији. Пучка је странка уверена, да ће жене у овој борби успети, јер ће на женину страни бити сви, који су за културу, за мир, а против оних, који кане и даље служити барбарству.

Проф. Др. Фишер својим темпераментним говором у ком је изложио, како је социалистичка странка већ од искона била за једнакост жене и мушкарца, осврнуо је све слушаче. Социалистичка партија има у свом програму, а и фактично се борила за женска права, јер су социалисти за та права на барикадама умирали. Социалистичка се партија не бори само за женско право гласа, већ за потпуно изједначење жене с мушкарцем у социалном и културном смеру. Жена не смије и даље остати стегнута на улогу онога, који ће код разних избора на којим су бирани и бирачи само мушкарци бацати с балкона цвеће, већ мора и сама постићи своје право, да и она буде бирана и бира.

Г-ђа Берберовић у име радница излаже, да социалистичка странка нема посебне секције за борбу за женско право гласа, јер се та борба једнако тиче целе партије, за ту се борбу залаже цела социалистичка партија без обзира на спол, јер сви они траже потпуно изједначење мушкарца и жене.

Иза тога је прочитана резолуција, коју скупштина једногласно прихваћа. Г-ђа Кочонда поновно поздравља скупштинаре, а након тог се скупштина разилази.

Крагујевац. — Збор је заказан пластама са три часа по подне, а још у два часа могле су се видети улицама честе и велике групе жена које журно иду ка хотел *Гушићу* где је збор одржан.

Интересовање је било огромно, што сведоци обилна посета и разноликост друштвених класа и доба старости. Поред чиновничких жена и жена чиновника, трговачких и занатлиских жена могле су се видети и фабричке раденице као и обичне надничарке; поред младих девојака студенткиња и млађих жена виделе су се и наше старе жене са фесовима и удовице. Веома смо се радовале кад смо виделе да се наши правници интересују и са својим женама заједно долазе на збор. Сала је била препуна тако да су они, који су долазили мало доцније, морали потискивати збијене редове само да би што ближе дошли и боље чули.

Ред, тишина и напрегнута пажња јасно говоре, колико је овај Први Женски Збор у Крагујевцу озбиљно схваћен.

Исидора Дункан.

Трагична смрт велике уметнице пренеразила је свет, нарочито њене многобројне пријатеље и обожаваоце, који су застајали неми пред богињом хармоније и ритма, која је све осећање своје и човекове душе изражавала покретима.

Њена игра била је речитија од много пера, продирала је у душу и истицала велику истину на површину. Она је хтела да уздигне живот, а он јој је, или боље рећи нека чудна ков, стално давио. Њен живот, c'est comme une danse macabre (игра мртвачка) завршио се најзад!

Нека неман, која као да јој је стално вребала, обавила је око точка њеног новог аутомобила крај свиленог шала, који је склизнуо с рамена пошто је два пута био обавијен око њеног врата, и при првом покрету аутомобила, шал се затегао, задавио је, извукао из кола и повукао по прашњивом путу, да по њему њена мрачна ков поведе и одигра последњу и најстрашнију игру!

Познавала сам велику покојницу чији је живот био непрекидно грчење бола, јер је успомена на трагичну судбину њене деце која су се несрећним случајем једнога дана сурвала у Сену заједно с аутомобилом, стално лебдела пред њеним очима. Покушавала је да одузме себи живот, али није успела да би један колико страшан толико и необичан случај, учинио крај њеном грчевитом болу.

У улици Ранелаг, у стану велике уметнице у Паризу, импровизирано је при улазу доле, у трему, претпоследње боравиште њено, окружено тешким бледо-плавим завесама, које се тајанствено и лако лелујају. Испод њих ковчег обавијен загасито љубичастим велуром чува тело ове некрунисане краљице. Ту нам је дала последње **rendez-vous**, међу венцима од белих, црвених, жутих и љубичастих цветова.

Тихо је унаоколо, тежина растанка притискује душу. Бескрајна поворка дефилује поред те мртве жене, чији је живот био тако буран. Простор је испуњен језивим ћутањем.

Крај самог улаза стоји један снажан младић са кудравом косом и слепљеним ликом, обучен у римску тогу — права слика Етиопљанина, римскога роба; он држи у рукама књигу у коју се посетиоци уписују.

Близу ковчега покојничин брат Рајмонд Дункан[1]) велики мислилац, чије сам конференције о земаљском и загробном животу некад слушала, стојао је нем у својем болу, утучен неразрешљивом моћи страшнога удеса. Његово суновање витко тело било је као и увек обавијено римском тогом. Изненада сам тихо неколико речи с њим. При помену покојничиног имена, његов продирући поглед постаде још дубљи, као да је тражио да продре у ону мистериозну даљину, у коју се на тако необично трагичан начин преселила његова сестра, коју је безгранично волео.

С времена на време промакне туда као визија по нека прилика у тоги или пеплуму. То су чланови породице.

А 19 септембра, кад се скоро цео Париз весело, раздаран посетом америчких легионара — спаљено је тело велике уметнице уз звуке Баховог Concerto-a, у крематоријуму на Пер-Лашезу.

Док су се посмртни остатци Исидоре Дункан претварали у прах, Рајмонд Дункан је савлађујући свој страшни бол проговорио. Хтео је још једном да је веже за овај живот и њене многобројне пријатеље. Није могао лако да се одвоји од своје несрећне сестре.

Напуштајући место где се завршавају сви болови и радости живота, погледала сам у куполу крематоријума, око које се ковитлао беличасти дим, као во ишчезле уметнице.

Париз. **Вука де ла Мартиниер-Велимировић.**

[1]) Дункан припада оном реду људи, који теже да живе што природније. Они се одевају у одело које сами израђују, налик на римске тоге. На ногама и усред зиме носе само сандале без чарапа. Дункани су родом из Америке.

Тачно у три часа *председница Ж. П. Катарина Огњановић*, наст. Учит. Школе отвара Збор: „Госпође и Господо, мислим да је свима вама већ познато какво је то друштво Женски Покрет, и да вам не бих то и сада понављала, молим вас да саслушате само оволико: Женски Покрет је Друштво за просвећивање Жене и заштиту њених права! Даље, замолићу вас да лепо и пажљиво саслушате наше говорнике а нарочито резолуцију!“ Веома вам захваљујем на обилној посети и срећна сам што видим да је наш шестогодишњи рад имао успеха. „Жене су се пробудиле!“ И сада су свесне да је на њима и прошлост и будућност! У име београдског Покрета говориће *Г-ђица Јелена Петровић*.“

Госпођица Петровић врло расположена почела је свој говор:

„Давно је то било када су наше мајке и бабе само гледале кућу! Девојке везле крај прозора дарове и сневале о својој срећи! Када су родитељи кћерима тражили мужеве, гледајући прво какви ће им бити пријатељи! Када се труцкало и смрзавало на поштанским колима да се из једног места иде у друго, потурајући под ноге вреле цигле да се не смрзну. Кажем „давно“, јер сада нашом земљом на све стране фукће железница а ево понели смо се и у ваздух. Економске прилике натерале су нашу жену на рад и бригу и ван куће! Сваки физички посао, и ако је мања физичка снага женâ, жена је радила и може да ради и још и више, поред свих тих послова ван куће, жена је свршавала истовремено своје послове у кући, неговала децу и т. д.

Ми жене можемо и оно што неможемо! Па ипак, пред законом ми немамо иста права са човеком...! Пардон! Имамо, али само на оптуженичкој клупи. За убиство и жена и човек казне се по истом параграфу. Само људи, који оду на робију за убиство и друго, и по издржаној казни врате се — опет стичу сва грађанска права, јер кривице застаревају, а жене — горе су третиране и од тих људи, јер никад права грађанина и немају!

Зато ми и тражимо *једнака права за жене и за људе*!“

Госпођица је још много лепих ствари изнела увек поздрављана одобравањем свих присутних, тако да је често пута морала застати да се одушевљење стиша.

У своме говору дотакла је се неправде према жени чиновници, јер се жени чиновници одузима половина додатка а мужу остаје иста и ако су исте спреме и исте професије и чак раде заједно као професори, учитељи и т. д.

Друга је говорница *Г-ђа Милева Максимовић*, наставница Прве Мушке Гимназије. Она је износила примере шта све жена може да ради што и човек, и да би доказала да може и више него човек казала је: Човек кука што издржи војну обавеву од 9 месеци а ми жене, често пута, и десет обавеза по 9 месеци издржимо и читаве пукове војника однегујемо! Један мој колега када је дошао са војне обавезе затекао је жену да се порађа и када је видео да и жени и детету прети опасност по живот узвикнуо је: „Волео бих десет пута своју војну обавезу издржати него се једном породити!“

Госпођа је такође лепо бранила и једнакост наслеђа женске и мушке деце и завршила је речима: „Жене, тражимо иста права за нашу женску децу, која имају наши мужеви за мушку децу! Госпођа Максимовић је говорила, наравно као чиновник и као мати, она је изнела да она и њен муж имају исту професију, али док он мирно ради своје наставничке ствари, она ради све то и спрема кућу и негује дете, остаје дубоко у ноћ на послу, устаје рано да би и мужу и детету спремила што треба, а ипак је њој смањена дневница на половину. Госпођа је врло лепо истакла рад жене надничарке и човека на истом послу. Они имају исти посао, исту плату, али не и иста права. Врло лепих примера са села изнела је Госпођа како су наше жене, за време рата, у свима пословима заступиле своје мужеве. Госпођа је свој говор тако обрадила, да је публика била одушевљена и стално одобравала.

Трећи говорник био је *Г. Милић, адвокат* и пријатељ феминизма.

За чудо, један међу нашим најбољим говорницима, одмах се готово почео извињавати речима: „Даме и Господо, после свега што смо сада чули, ја готово и немам много да говорим или бих морао исте ствари понављати: Ја сам за то да жене добију право гласа, управо да прво буду изједначене са човеком у наследном праву, затим у погледу награде, па најзад да добију и право гласа, али само саветујем да то не буде у облику неке чисто „Женске Странке“ као што то жене покушавају. Има идеалних програма, или бар сваки за свој каже да је идеалан, па изаберите од већ постојећих. Најзад, дајте тој новој странци и ново име, али да буде чисто „женско“, то нигде у свету нема.“ И Г. Милић је давао оправдане разлоге, очигледне примере, побијајући феминистичке непријатеље, да је већ и код нас то питање сазрело, и да у закону нигде не стоји да жена не може имати право гласа.

Четврти говорник био је *Г. Драгиша Михаиловић, учитељ*. Г. Михаиловић је у своме говору нарочиту пажњу обраћао на подмладак како школски тако и раднички. „Радујем се вели он што је овај збор имао овако дивног успеха, овакве зборове требало би чешће држати да би наша маса имала приступа“. Затим и женама препоручује да дођу и виде беду нашег радничког света и да њихову децу помогну.

Резолуцију су сви саслушали и једногласно примили. Збор је завршен и сви су се разишли у највећем реду.

Сарајево. — Као што смо већ јавили депешом, наш збор успео је сјајно. Можемо тврдити да је идеја о праву гласа за жене продрла у све слојеве без разлике пола, вјере и народности. Данас јављамо још неке детаље. Збор је отворила председница Ж. П., г-ђа *Д-р Маша Живановић*, која је најпре предложила да се шаље са збора поздравни телеграм Њ. Вел. Краљу. После је образложила постанак „Женских Покрета“ од оснивања првога у Београду г. 1919 и надаље, и оснивање Алиансе Женских Покрета. Затим је наставила: „Имајући сада за собом већ импозантан број чланова, а водећи рачуна о моментаној политичкој ситуацији, Алианса сматра потребним да се новој Скупштини предложи захтјев свих феминистичких организација у држави за потпуно политичко изједначење жена са мушкарцима, јер по дужностима су оне за сигурност и благостање државе једнако одговорне, па је логично да им се и одговарајућа права даду. Политичка равноправност свих жена први је услов демократије, сама ријеч каже: влада народа. Једино у случају, кад би се посумњати могло да жене не сачињавају народ, могло би се и даље подносити запостављање жене у државним пословима. Али, како нам сваки дан доноси од памтивјека непобитне доказе о једнакој важној улози жене у развитку човјечанства; а како је данас жена, осим материнством, вјечним и највећим титулом човјечанства једнако утицајан фактор као и мушкарац на државне приходе и расходе, на стање просвјете и народног здравља и на крају, како је она најпозитивнији дио народне одбране — данас осим у душама сасвим залуталих — ни у коме не може постојати више сумње о праведности наших захтјева. Ми са весељем данас можемо констатовати да је таквих у нашој држави већ мало. Учествовање жене у самоуправним јединицама, као и у парламенту, које и сам Устав предвиђа у чл. 70, код нас је питање времена. Овоме збору је циљ — саслушавши резолуцију — да нам помогнете скратити ово вријеме“. После је говорило још више говорника, а највеће одобравање изазвао је говор жене, мајке шесторо деце, која поред тога што одгаја децу сама, са највећим ентузиазмом ради у Женскоме Покрету. Она је рекла:

„Још прије 50 година, велики српски политичар Светозар Марковић написао је ове ријечи: „Женско питање тиче се непосредно женскиња, јер их тишти њихово потчињено ропско стање и не може се ријешити све дотле док жене саме не схвате свој положај и док својски не устану да добију своја човјечанска права. Данас кад смо ми свесне свога положаја, устајемо и тражимо своја човјечанска права. Тражимо их јер смо их заслужиле и непрестано заслужујемо. Ми смо увидјеле да будућност наше дјеце не може бити боља све дотле док и ми мајке и домаћице не будемо одлучавале у свима питањима која задиру у наш породични, народни и државни живот. Ми смо свесне да нас чекају велике дужности, али ми смо свесне и тога да ћемо ми те своје грађанске дужности вршити са љубављу и савјесно а без тога видимо, хвала Богу, видимо како ствари теку у дадашњој нашој политици. Хоћемо да наша држава цвâти, хоћемо просвјету једнаку за женску као и за мушку омладину. Хоћемо виши морал, правичније законе. И то ће се моћи извести само заједничком сарадњом оних, који већ имају искуства, и нас који ћемо унијети своје душе у своје грађанске дужности. Нека нико не приговара: запустиће жена кућу, мужа и децу и т. д. Не! Ево, ја имам мужа и шесторо дјеце, као мати и домаћица вршим своје дужности по својој најбољој савјести, али ми то не смета да будно пратим покрет жена и да у име домаћица тражим пуну грађанску равноправност. Молим и све остале сестре да раде и истрају на овоме послу. Ми не тражимо никакву милостињу него своје право, хоћемо да одгајамо свјесне грађане, а то можемо чинити само онда кад не будемо ни ми грађани другог реда“.

Наш збор је добио своје нарочито значење по томе јер су му стигли телеграфски поздрави из многих крајева Босне са стотинама потписа свесних жена. Дошли су следећи телеграми:

Брчко: Са највећим одушевљењем примамо позив и поздрављајући вас једнодушно са вама ступамо на посао.

Тузла: У борби за право гласа данас у духу са вама остајемо до коначне победе.

Травник: Сагласно са свјесним Сарајкама манифестујемо идеју слободног развитка жена. Само напријед!

Брчко: Придружујемо се раду жељећи успјех.

Бијељина: Придружујемо се у борби за право гласа.

Високо: Поздрављајући збор желимо добар успјех.

Сјетлина: Поздрављамо скупљене другарице и желимо успјешан рад.

Бијељина: Збор поздравља са жељом да наше жене са својим захтјевима успију — Стана Шејић.

Резолуције са Скупштине Н. Ж. С.

Овогодишња Скупштина Н. Ж. С. се бавила искључиво питањем наставе и васпитање женске омладине. После исцрпних реферата донесене су следеће резолуције:

I. Основне Школе.

1) Предлажемо два типа основне школе: један за градове а други за села. Градска треба да обухвати четири године, после којих долази било грађанска, било занатска, било средња школа. Школа на селу треба да траје најмање шест година, од којих последње две треба да садрже претежно упутства у пољопривреду и пољски рад.

2) Да се на селима одмах уведу за сву мушку и женску младеж од 14 до 17 година облигатни зимски течајеви по три до четири месеца, где би учитељи и учитељице предавали: матерински језик, хигиену, народну историју и земљопис, уређење наше државе и пољопривреду односно домаћинство.

3) Целокупни школски рад у основној школи треба да се прилагоди неопходним потребама практичног живота, а да се одбаци сав онај теориски баласт, који томе не одговара, и да се много већа брига посвети васпитању.

4) Да се у школама националних мањина врши контрола над учитељевим знањем народног језика.

II. Женске Занатске Школе.

1) Занатске школе се деле у више и ниже. Ниже школе обухватају четири године, а уче се уз стручне предмете и ови научни: матерински језик, народна историја са географијом, рачун, познавање робе, хигиена и цртање. Потребно је да се у сваком већем месту оснују ове школе. После свршене ниже занатске школе и године дана практичнога рада у атељеу, да ученица добије мајсторско писмо за самостално вођење свога заната.

2) Више Занатске Школе оспособљавају ученице нижих занатских школа за учитељице ручнога рада у средњим, занатским и учитељским школама, а треба да трају четири године. Уз стручне предмете учи се: педагогија, матерински језик, рачун, хигиена и цртање.

3) У ниже занатске школе долази се из основне школе, а у више занатске школе долази се из ниже занатске, из грађанске, или из ниже средње школе.

4) Уз сваку занатску школу има да се годишње приређују изложбе и награђују најбољи радови новчаном наградом, да би се дао подстрек за рад.

5) Отварање нових и издржавање већ постојећих занатских школа да предузме држава што пре.

6) Да се уз вишу занатску школу оснују течајеви за: радове у кожи, картонажу, керамике, вештачко цвеће, играчке, дуборез, бојадисање тканина, ткање гоблена и т. д.

7) Закључни испит после апсолвиране више занатске школе, и то из обе главне групе (шивења хаљина и белог рубља) оспособљава кандидаткиње за учитељице са правима чиновника друге категорије.

III. Грађанске Школе.

1) Пошто грађанска школа треба да служи искључиво практичном животу, то њена наставна основа треба да буде тачно диференцирана од наставне основе средње школе. С обзиром на тај циљ, да грађанска школа буде једнообразна за целу земљу, с тим да се у разним крајевима нарочито обраде они предмети, који су према економским приликама дотичнога краја нарочито потребни за живот тамошњег становништва.

2) Да би грађанска школа имала и своју директну практичну сврху, треба јој додати: а) једногодишње домаћичке течајеве, на којима би се кандидаткиње спремале за учитељице домаћичких школа и зимске сеоске течајеве; б) једногодишњи течај за забавиље.

3) Из грађанске школе може се наставити свака средња техничка школа, трговачка, пољопривредна, учитељска и т. д. без пријемног испита, а гимназија са диференцираним испитом из свих предмета, који се уче у другом обиму.

4) Број научних часова не сме да је већи од 30 часова недељно.

5) Нарочиту пажњу треба посвећивати уметничком, естетичком образовању ученика, нарочито певању и музици.

6) Васпитање и настава у тим школама да се повери искључиво учитељицама.

7) Управу грађанских женских школа да воде искључиво жене.

8) У комисију за реформу грађанских женских школа да се позову и учитељице.

9) Грађанске школе да подпадну под посебно одељење Министарства Просвете.

IV Учитељске Школе.

Због преоптерећења у општој и стручној образованости у року од четири године тражимо:

1) Продужење наставе и то тако, да се опште образовање одвоји од стручног на тај начин, што ће опште образовање трајати три године с посебном наставном основом примењеном у будућем учитељском звању.

2) Да стручно образовање траје две године, а обухвата: матерински језик, (интенсивно обрађивање), педагогију, методику, социологију, хигиену, све струке пољопривреде, теориске и практичне вежбе у узорно уређеној економији.

3) Да се практичне вежбе одржавају на селима по 2—3 недеље, да би кандидаткиње упознале живот села и његове потребе.

4) Да се кандидаткиње уводе у социалан рад на основу хоспитовања у социалним институцијама.

5) Да се ручни рад не сме укинути ни у једној години учитељске школе.

6) Да се обуци у певању и музици по-

свети нарочита пажња с обзиром на народне напеве и мелодије.

7) У мешовитим учитељским школама, тражимо најмање једну квалификовану наставницу из научних предмета.

8) Протестујемо против одредбе, којом је ограничен број ученица за пријем у учитељске школе. Ако нема довољно зграда, нека их држава подиже.

V. Средње Школе (Гимназије).

Циљ средње школе: да васпитава и спрема омладину за универзитетске студије не постизава се данас, јер наша средња школа не задовољава ни с обзиром на наставни програм, ни с обзиром на васпитну њену страну. Зато тражимо:

1) Да се наставна основа изради према пројекту професорског друштва, уз ове додатке:

а) наставу хигиене у свима разредима;

б) наставу о пољопривреди, односно домаћинству, једино у форми практичних вежба на узорној економији учит. школе;

в) светску књижевност као засебан предмет у вишим разредима реалне гимназије;

г) проширење психологије у осмом разреду педагошким њеним делом;

д) биологију у осмом разреду;

е) женски ручни рад у свима разредима, као плус према савсим једнаким основама у мушким средњим школама;

ж) детаљно израђен програм, при чијој изради морају учествовати и наставнице. Пре увођења да се преда на претрес свима наставничким колегијама, стручним организацијама и женским удружењима, која о томе воде бригу.

2) Како су данас наше средње школе препуне, потребно је да се спроведе здрава селекција на основу интелектуалне способности, зато тражимо:

а) Да се у први разред примају првенствено деца са одличним, врло добрим, и са добрим успехом.

б) да се укине одредба, којом се допушта полагање поновног испита из два научна предмета и ма колико бештина, и да се допусти полагање поновног испита само из једног научног предмета.

в) да се за прелаз у пети разред уведе или мала матура, или да се прелаз допусти само оним ученицима, који имају из научних предмета више добрих него довољних оцена, без икакве компензације.

г) у вишим разредима дозвољено је само једанпут поновити разред, осим због болести, и то уверење да изда само школски лекар.

д) ученице грађанских школа могу да прелазе у било који разред средње школе (гимназије) пошто са успехом положе диференцијални испит из свих оних предмета, који се у средњој школи уче у другом обиму.

3) Да се подигне васпитна страна наших средњошколаца, тражимо:

а) да се парализује рђав утицај јавнога живота (биоскопа, рекламних слика, штампе и т.д.) приређивањем посебних предавања за омладину, приређивањем мали х села, које ученице самостално изводе. Нарочиту бригу треба посветити оснивању ђачких читаоница. Ученицама седмог и осмог разреда да се изради допуштење да могу похађати универзитетске, народне и друге научне књижнице.

б) да се уведу засебни часови за поуку у добром понашању. То нека врши у сваком разреду разредни старешина, у форми слободног разговора са децом.

в) треба увести самооцењивање и контролу ученица у погледу понашања, проширити дужности редара, и на тај начин пробудити самокритику ученица.

г) тражити бесплатне, а примамљиве и занимљиве биоскопске представе за ђаке.

д) Народни Женски Савез да се посебном представком обрати Југословенском Новинарском Удружењу, да би се стало на пут изношењу скандалозних и неморалних новости путем дневних листова, и да наше новинарство озбиљно прати женски рад, а не да га често третира са недовољно поштовања, ма да тај рад доприноси подизању нашег народног живота.

е) апеловати путем штампе на читаву јавност да помаже васпитачима у њиховом раду;

ж) треба развити интензиван рад у родитељским већима, и упућивати родитеље на исправно васпитање њихове деце.

4) У свима мешовитим средњим школама имају се постављати и жене наставнице.

5) Да се подигне методичко-дидактичка спрема професора, тражи се реформа педагошке наставе на Универзитету и увођење пробне године за сувлените.

6) Да се поново успоставе оне средње школе, које су приликом редуцирања гимназија затворене без стварног основа.

VI. Хигиена у Школама.

1) Тражимо нове хигиенске зграде за све школе, које то немају.

2) Да се у све разреде средњих школа уведе као обилатан предмет хигиена по један час недељно, а да је предаје школски лекар.

3) Да свака школа има свог школског лекара, који води бригу о здрављу ученика.

4) Гимнастици треба посветити већу пажњу но до сада. У колико је то могуће, нека се изводи на отвореном простору. Посебна брига да се посвећује спортовима: пливању, веслању и клизању.

5) Да уверење о болести школске деце издаје само школски лекар.

Посебни предлози.

1) Да се укине дисциплинарни суд за учитеље основних и грађанских школа, а ако ипак остане, да се у одбор постављају и учитељице.

2) Тражимо да управитељи и надзорници основних и грађанских женских школа буду жене, директори женских гимназија да буду жене и референти и инспектори свих типова женских школа да буду такође само жене.

3) Тражимо да Министарство Просвете стави ван снаге решење од 10 априла 1926 г. Бр. 39771-III. по коме свака учитељица, која се удаје за неучитеља има да зато добије одобрење Министарства Просвете. Кад држава не одузима право слободног избора друга у животу осталим својим чиновницима, па ни учитеља, нека га не одузима ни учитељицама, које су са њима изједначене у свима дужностима.

4) Да све удате жене, државни чиновници, добију цео додатак за скупоћу.

5) У нашим школама треба да влада, у интересу народног јединства, цивилизације и културног васпитања младежи, потпуна верска толеранција.

6) Да се изради целокупан просветни систем, по сталним принципима просветне политике, који треба да одговара потребама нашег народног живота.

7) Да се оснивају ђачке трпезе при свима школама, код којих се зато осећа потреба. Ове трпезе да се оснују приватном иницијативом уз помоћ државе.

8) Да се за слабуњаву школску децу дижу санаториуми.

9) Да се свима туберкулозним болесницима омогући лечење у болницама.

Апел за Учитељску Женску Гимназију.

Да Н. Ж. С. свом енергијом поради да се при дефинитивној редукцији средњих школа у држави спасе женска реална гимназија у Сплиту, и то из следећих разлога:

1) Што је Сплит један од већих културних центара у држави, па је неопходна потреба да има један научни женски завод, тим више кад узмемо у обзир, да је Сплит први културни центар у нашем приморју, који би укидањем гимназије био лишен једине женске средње школе у Далмацији;

2) Што је мушка реалка пренатрпана и требало би стварати нове паралелке (одељења), а у мушку класичну гимназију за сада не могу да прелазе.

3) Далматинска обала је државна граница, која је највише изложена утицају јаче културних суседа, који систематски спроводи културну пропаганду, преко наших приморских градова. Чак и ако би ова школа имала и далеко мањи број ученица но што га има, требало би је одржати по сваку цену, због императивних националних потреба.

Ка питању о ограничењу порода.

У броју 16 „Женскога Покрета“ написала је госпођа Др- Јулка Хлапец-Ђорђевић чланак, у коме предира за некажњавање вештачког побачаја. Хришћанске жене не могу пристати на њено потпуно натуралистички-материалистичко мишљење по томе питању.

Њено је мишљење да ембрион у почетку уопште није на степену живога бића, тим мање на степену човека. А хришћански морал нас учи да је у моменту кад се обе клице споје већ човек зачет са свима човечијим особинама. Међу лекарима је такође ово питање већ одавно одлучено. Одбацивање плода је уморство живог бића — човека, који има душу, дакле убиство. Такво убиство је тим више за осуђивање, јер се дете само не може бранити. Због тога Хришћанство безусловно осуђује убијање невиног бића под мајчином срцем (Д-р Ујчић).

Борба за медицинску и социалну индикацију заузела је већ велике димензије по некојим државама; у Аустрији, Немачкој и Чехословачкој не постоји казна за одбацивање плода, ако изврши одбацивање лекар, кад је велика нужда.

У Русији се сме жена ослободити плода кад год то жели, ако се пријави подручним државним заводима. Али, морамо бити свесни тога да та ужасна слобода представља огромну опасност. И ако имамо веру и љубав за свој народ, ми се морамо борити против ње. Незаштићеност оних, који нису још рођени, води сваки народ у пропаст. Он не пропада само бројно, него опада и његова биолошка и морална вредност. Већ сада, кад је вештачко одбацивање злочин пред савешћу и законом, врши се у огромном опсегу — страшне бројеве наводила је Д-р Хлапец сама. Одбацивање небројених, једва зачетих бића, уништује женама здравље, јер та операција по мишљењу многих одличних лекара, као што су међу осталима Д-р Франк, код нас Д-р Залокар и Д-р Бредељ, није тако неопасна као што тврде многи несавесни лекари. Њима је више до зараде него за добробит народа. У истини је то опасна операција, која увек шкоди организму и у многим случајевима свршава се смрћу. Али, много штетније су последице у моралном погледу, јер вештачко одбацивање мора на крају крајева убити осећање одговорности.

Г-ђа Д-р Хлапец каже да би било идеално да се рађа само толико деце колико се може одгајити. То је истина. Али, питање је шта сматра појединa жена као потребно за одгајање дјетета. Свако дете тражи од матере жртве, а снагу да подноси жртве даје само вера. Без вере многа жена ће тешко жртвовати комодитет, или забаве и лепа одела. Опет друга сматра да не може имати дете, јер му не може пружити свега што оно жели. Факт је да имају сиромашне породице највише деце, и да та деца баш нису најслабија. Тамо где је много сестара и браће, деца су пажљива, јер треба међусобно помагање; влада и скромност јер се морају много чега одрећи. Напротив су размажени јединци врло слабо спремљени за животну борбу. „Потребна је за децу љубав, а не страх пред децом“ (Д-р Франк — Д-р Ујчић). Истина је да су нарочито средњи слојеви пресласи за издржавање већега броја деце. Томе су узрок социалне прилике и ту би било потребно хитно побољшање.

Леп и узвишен задатак лекара је да диже народ у биолошком погледу, а не да га поништује. Недогледне последице би наступиле кад би имали лекари право да узимају живот онима, који су неизлечиво болесни — истотако они не смеју одлучивати о судбини нероњеног детета, јер и у случајевима варљиве потребе је још питање: да ли није боље окрепити организам матере него жртвовати дете. Зато нека остане Бог господар живота и смрти.

Љубљана. Хришћанска жена.

Белешке.

Борисав Станковић. — Најбољи наш приповедач, најразнији писац, велики песник Врања и творац галерије индивидуалних жена — Бора Станковић је умро у Београду 23 октобра у суботу, а сахрањен 24 у недељу по подне, док се у препуном Позоришту изводила његова драма *Ташана*. Кроз своја женска лица: Ташану, Коштану, Софку, Пасу, Цвету, Нушку, Стану, Ленку, Стојанку, Назу и друге, Бора Станковић је причао вечиту песму о љубави. Поред снажних типова људи и сиротих „Божјих људи“, оне је бити најјачи доказ о снази талента овог нашег великог песника. У Бори Станковићу изгубили смо писца који је дубоко ушао у интимну природу женских осећања изношени живот љубави и тамних мистерија страсти. О његовим женама ми ћемо говорити више у једном од наредних бројева нашега листа.

Новоизабрана управа Народног Женског Савеза. — На Скупштини у Суботици изабрана је следећа управа Н. Ж. С.: Лепосава Петковић, председница; Мила Симић, потпредседница; Злата Ковачевић потпредседница; Фрања Тавчар, потпредседница; чланице управе у Београду: Зорка Влајић, Нака Спасић, Перса Продановић, Милена Атанацковић, Јела Ивановић, Олга Гавриловић, Даруслава Ђукић, Мица Протић; чланице управе у Загребу: Кристина Хафнер; Даринка Ледер; Даница Бедековић: Олга Пелеш-Керниц; Јулка Патриарх; чланице управе у Љубљани: Минка Говекар; Алојзија Штеби; Ђирила Штеби; чланице управе у Сарајеву: Јованка Чубриловић; Радмила Бракус; Хермина Диздаревић; Војислава Јанковић; Вера Крсмановић; Мица Пејановић; чланице управе из осталих крајева: Мица Радић; Суботица; Милена Кеслер, Вуковар; Зора Стефановић, Нови Сад; Љубица Павловић, Панчево; Даринка Поповић, Земун; Софија Ајвас, Кикинда; Ковачевић, Вел. Бечкерек; Сеса, Дубровник; Мандица Арамбашин, Сплит; Вука Стојановић, Скопље; Анђа Петровић-Његош, Цетиње; чланице надзорног одбора: Боса Петровић, Београд; Марија Магдић, Загреб; Иванка Липолд, Марибор.

Драга Илић: Harmonies. — Збирка дубоких и нежних сонета г-ђе Илић наћи ће за кратко време у Паризу у издању Monde moderne у улици Вожирар. Ми ћемо се вратити на ове песме које је под француским небом певала једна Српкиња.

Прикупљајте претплатнике за „Женски Покрет“!